

УДК 630.9(477)

Т.А. Гоголь, д-р екон. наук, доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
e-mail: tanya-gogol@mail.ru

О.В. Ананченко, магістрант, спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
e-mail: olya.ananchenko.1994@mail.ru

Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЛІСОВОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Ключові слова: ліси України, лісова галузь, розвиток лісової галузі.

Важливість та актуальність теми полягає в тому, що ліс відіграє важливу роль не лише в житті кожної людини, а й всього нашого народу. Ліс є не лише джерелом вартісних цінностей (дерева, а також побічних продуктів, таких як: меду, овочів, грибів, моху та ін.), але також виступає як державо - творчий, стратегічний чинник природного краєвиду.

Із усіх природних ресурсів, які наповнюють скарбницю не лише нашої країни, але і всього людства, ліс займає одне з головних місць. Це досконалий комплекс, який дає більше 20 тисяч видів цінної продукції.

Ліси – головне природне багатство народу України. Вислів «Ліс – наше багатство» виник ще тоді, коли люди користувалися лише деревиною, яка є необхідним матеріалом для будівництва, сировиною для паперово-целюлозної промисловості та багатьох інших галузей народного господарства. Неможливо переоцінити величезне значення лісу в житті людини. Цей природний захисник навколишнього середовища відіграє важливу роль в очищенні від різноманітних фізичних та хімічних забруднювачів. Ліси забезпечують середовище для всіляких рослин і тварин, є джерелом цілого ряду лікарських рослин, ягід, фруктів і горіхів. Це дорогоцінний ресурс, створений самою природою і його забруднення може призвести до серйозного порушення екологічної рівноваги у природі [1].

Основні функції, які виконують ліси України за своїм призначенням та розміщенням такі: захисні, водоохоронні, оздоровчі, санітарно-гігієнічні та ін.

Окремими аспектами даної теми займалися такі вчені як А.А. Головка, В.І. Курило, П.В. Мельник, М.Б. Бизова, В.І. Пила, М.М. Бойко, Я.Я. Дяченко та ін. Вченими М.І. Гордієнко та М.М. Гузь було виділено періоди розвитку лісокультурної справи в Україні; І.М. Синякевичем було розглянуто питання становлення лісової та інших галузей лісового комплексу, А.В. Тюрніним зібрана статистична інформація про площі лісів тощо.

Крім того, на думку М.М. Орлова, лісове господарство необхідно розглядати в органічному взаємозв'язку практики і теорії. З даним вченим можемо повністю погодитися. Адже, вчення про лісове господарство розкриває техніку та економіку лісівництва.

Загальна площа лісових ділянок, що належить до лісового фонду України, становить 10,4 млн. га, в тому числі вкриті лісовою рослинністю 9,6 млн. га. Лісистість України становить 15,9%. Але, незважаючи на досить невелику лісистість території, Україна займає 9-те місце у Європі за площею лісів та 6-те місце за запасами деревини [2].

З наведених даних таблиці бачимо, що найбільшу лісистість мають Швеція та Фінляндія (понад 68 %), в половину менша територія, вкрита лісами в Італії та Німеччині. Тоді як Україна має лісистість, що в 4 рази менша за лісистість найбільш «зеленої» країни – Фінляндії. При цьому загальновідомо, що оптимальною для України вважається лісистість 20 %. Лісистість території країни становила у 2016 р. 15,9 % що є значно нижчою, ніж у багатьох країнах Європи. Для досягнення оптимального показника лісистості Україні необхідно ще створити понад 2 млн. га нових лісів.

Більше половини лісів України створені людиною та потребують посиленого догляду.

У результаті зрубів після Другої світової війни, створення нових лісів на значних площах у 50-70 роках минулого століття, на сьогодні, в Україні, найбільшу питому вагу у

насадженнях займають середньовікові деревостани – 47,5%. Станом на 2016 рік відбувається поступове старіння лісів, тому середній вік лісів – понад 60 років. Дана ситуація призводить до погіршення санітарного стану лісів.

Таблиця

Лісистість країн Європи

Країна	Загальна площа території країни, тис. га	Площа вкритих лісом земель, тис. га	Лісистість, %
Швеція	45218	30625	67,7
Іспанія	50596	27748	54,8
Фінляндія	33814	23116	68,4
Туреччина	77945	21702	27,8
Франція	54919	17572	32,0
Норвегія	32376	12384	38,3
Німеччина	35702	11076	31,0
Італія	30132	10916	36,2
Україна	60355	9573,9	15,9
Польща	31268	9319	29,8

Ліси України налічують більше 30 видів деревних порід, серед яких переважають : сосна, бук, дуб, ялина, вільха, ясен, береза, ялиця та граб. Найбільша питома вага хвойних лісів (43%) та твердолистяних насаджень (43%) (рис.).

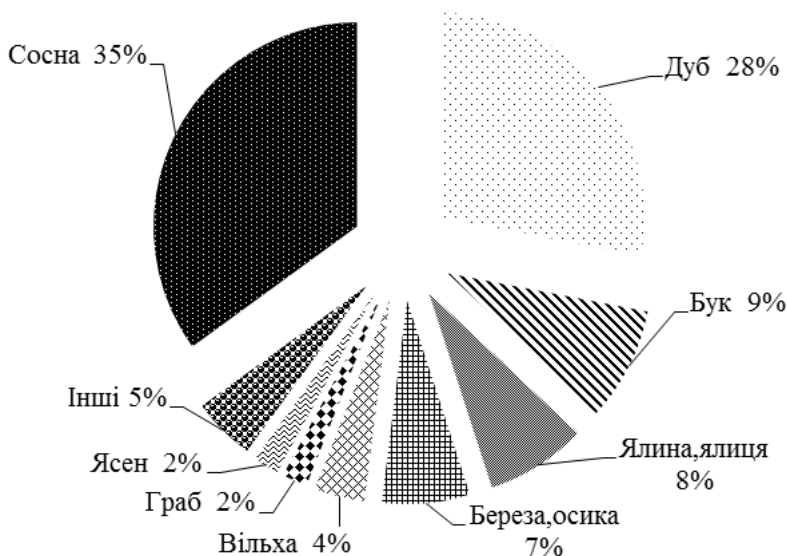

Рис. Розподіл площі лісів України за переважаючими деревними породами

Відповідно до Земельного та Лісового кодексів ліси України можуть перебувати у державній, комунальній та приватній власності. Переважна більшість лісів перебуває у державній власності. У процесі розмежування земель до комунальної власності можуть бути віднесені близько 1,3 млн. га (13%) земельних ділянок лісгосподарського призначення, що знаходяться у постійному користуванні комунальних підприємств, підпорядкованих органам місцевого самоврядування. Частка лісів приватної власності складає менше 0,1% загальної площі лісових земель. Близько 800 тис. га лісових земель державної власності не надані в користування та віднесені до земель запасу. В Україні історично сформована ситуація з закріпленням державних лісів за численними постійними лісокористувачами (для ведення лісового господарства ліси надані в постійне користування підприємствам, установам і організаціям кількох десятків міністерств і відомств). За відомчим підпорядкуванням,

найбільша площа лісових земель (близько 73%) перебуває у користуванні лісгосподарських підприємств Держлісагентства [3].

Основними пріоритетами розвитку лісової галузі є: підвищення продуктивності функціонуючих деревостанів, підвищення конкурентоспроможності лісової продукції, підвищення рівня використання продуктивності лісових земель та ін.

Для того, щоб всі пріоритети лісової галузі були реалізовані, необхідно дотримуватися таких заходів: запровадження політики формування цін на лісгосподарську продукцію; створення конкурентних засад в сфері лісокористування; врівноваження показників лісозаготівлі і насаджень, а також ефективний контроль за станом лісових насаджень; участь України у міжнародних процесах із збереження та захисту лісів; реформування лісового господарства повинно здійснюватися на основі чітко визначеного плану розвитку, який повинен мати глибоке обґрунтування [4].

Для реалізації наведених заходів необхідно, щоб саме реформування лісової галузі стало предметом глибокого обговорення лісокористувачів, органів влади та науковців, а також необхідно враховувати досвід промислово розвинених країн світу.

Підсумовуючи викладений матеріал, можемо впевнено стверджувати, що більшість лісів перебувають у державній власності; що в Україні, і на сьогодні, існує потреба у проведенні наукових досліджень сучасного стану лісів. Адже, за результатами досліджень Україна потребує розробки нових основ лісокористування, які б враховували необхідність різнопланового і цільового використання лісів, підвищення їх стійкості та посилення еколого-захисних функцій, а також активного впровадження міжнародних принципів сталого управління лісами.

Список використаних джерел

1. Маценко Г. Все про ліс. Які вони дерева України. // Магістраль. – 2007. – №42-43, спец. випуск.
2. Волощук Р. В. Проблеми і перспективи розвитку лісгосподарського комплексу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://rusnauka.com/17_AND_2010/Economics/68774.doc.htm.
3. Матеріали щодо підсумків роботи підприємств Державного агентства лісових ресурсів України за 2015 рік, 30 січня 2016 р. – К. : Державне агентство лісових ресурсів, 2016.
4. Дейнека А. М. Еволюція концепції сталого розвитку лісового господарства та її економіко-правове забезпечення на міжнародному і регіональному рівні / Дейнека А. М. // Регіональна економіка. – 2008. – №1. – С. 99-105.